

Huis te Winterswijk daagt consument en projectontwikkelaars uit

Jazz-compositie in baksteen

Een architect met respect voor bouwvakkers. Met oog voor traditie. Met originele ideeën. En niet bang de grenzen van de disciplines te overschrijden. Zo iemand doet iets met baksteen, waarvan zich de doorsnee-consument aanvankelijk het apelazerus schrikt. Na even wennen blijkt er dan iets te staan dat appelleert aan zijn diepste woonwens

De mannen op de bouwplaats, daar heb ik enorm respect voor. Wij, architecten kunnen wel van alles verzinnen, maar uiteindelijk moeten zij het uitvoeren. Zij bepalen in hoge mate de maakbaarheid.' Architect Erik Wamelink uit Lievelede hecht grote waarde aan een goede relatie met de bouwvakkers. De relatie met de mensen op de werkvloer is zo belangrijk voor hem, dat hij ze beschermt tegen onredelijke eisen van opdrachtgevers. Indachtig de bekende uitspraak van Rietveld toen een opdrachtgever zijn beklag deed over scheve tegeltjes: Maar meneer, ik vind het er zo veel menselijker en veel mooier uitzien.

Kunstenaars

Ook de relatie met metselaars die

gewerkt hebben aan de gevel van een woning te Winterswijk was weer uitstekend. Hij heeft een klein stukje van de gevel uitgetekend op basis waarvan de metselaars, die Wamelink telkens als hij op de bouwplaats was aansprak met kunstenaars, aan de gang zijn gegaan. 'Ze hebben mijn bedoelingen heel goed begrepen en je ziet aan de gevel, dat ze na een aarzelend begin zich helemaal hebben kunnen losmaken van wat ze altijd gewend zijn te doen: aan de draad metselen. De gevel is een *free-jazz* compositie geworden.'

Een compositie met een dure baksteen, van het type dat men in de tijd van de aloude ringoven mondsteen noemde. Misbaksels, die gestapeld waren bij de toegang (mond) van de oven en die destijds afgekeurd werden. De ruige steen

Architect
Erik Wamelink:
'Wensen van
opdrachtgevers
inventariseren en
vertalen staat
centraal'

accentueert de ruïne-achtige uitstraling, waardoor de gevel - ook al door de schijnbaar willekeurige afmeting en plaats van de gevelopeningen - zomaar een decor kan zijn voor een opera. Waarbij dan de zwarte, uit mangaansteen opgetrokken 'verkeerszone' van de woning fungeert als decortoren. Het ontwerp geeft aanleiding tot dit soort fantasieën en verhoogt hierdoor, naar mijn stellige overtuiging, de leefbaarheid van de gehele buurt. De free-jazz-associatie voedt mijmeringen over de speelbaarheid van de gevel. Je wilt wel eens horen hoe de gevel klinkt als jazzmuzikanten gaan improviseren en de structuren van de gevel omzetten in akkoorden en verrassende loopjes.

Zo is architectuur bedoeld.

De opwaardering van de buurt

door deze woning vergoedt ruimschoots de extra kosten - naar schatting van de architect valt de kostprijs van net metselwerk 50% duurder uit dan bij een traditioneel gemetselde gevel.

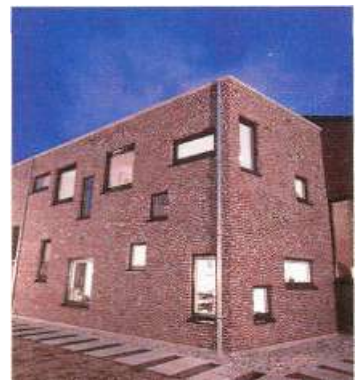
Gemakzucht

Wie rondloopt in de wijk moet helaas constateren dat Wamelink een uitzondering is. Want, de architectuur van de omliggende woningen is weer van een misselijkmakende treurigheid. Waar ligt dat nou aan? Bestaat het gros van de woningbouwarchitecten dan uit talentloze sukkel? Wamelink meent van niet. 'Het is wel de schuld van de architecten. Zij luisteren op een verkeerde manier naar de opdrachtgevers. Eigenlijk laat men de opdrachtgever het ontwerp maken, door hem te vra-

Inspiratie

De architect heeft zich voor de rangschikking van de raampartijen laten inspireren door de Notre-Dame-du Haut te Ronchamp van Le Corbusier (pseudoniem van Charles Edouard Jeanneret 1887-1965)

Form and Material

De woning is getoonzet in drie materialen: oregon-pine, mangaanbakstenen en mondbakstenen. Waarbij het adagium Form Follows Function is uitgebreid met Material.

gen wat voor soort huis hij wil hebben. De opdrachtgever weet meestal weinig van architectuur en kent de mogelijkheden niet. Hij komt niet verder dan wat hij ziet bij familie en kennissen. En, zo'n huis ongeveer, ja, dat wil hij dan ook wel hebben. De architect gaat ijverig aan de slag en tekent een woning die lijkt op die hem aangegeven is. Een werkwijze die weinig te maken heeft met architectuur en die uitsluitend meer van hetzelfde oplevert. Het gaat dan eerder om gemakzuchtige dan om talentloze architecten.'

Ruggegraat

Hoe gaat Wamelink te werk? 'Voordat ik met de opdrachtgever

aan de slag ga, toon ik hem een groot aantal afbeeldingen van woningen van door mij bewonderde architecten.'

Dat is inmiddels een aardige verzameling geworden: Gerrit Rietveld (Schroderhuis), Oud (Cafe De Unie), Le Corbusier (Villa Savoia), Brinkman Van der Vlugt en Mart Stam (Van Nelle Fabriek), Charles Eames (eigen huis in California), Mies van der Rohe (Huis voor Edith Farnsworth), Alvor Aalto, Richard Meier, James Stirling (Universiteit van Leicester), Tadao Ando, Snotzy, Botta, Rem Koolhaas en Jean Nouvel.

'Ze krijgen dan woningen te zien die ik mooi vind en die mogelijkheden tonen afwijkend van Viet

alledaagse. Men krijgt iets te zien dat zich buiten hun blikveld afspeelt.

Daar komt nog bij dat ik de basis van mijn ontwerp zoek in de vorm van de percelen. In de huidige nieuwbouwwijken hebben deze vaak allemaal een verschillende vorm. Als aanknopingspunten in het terrein de ruggegraat van het ontwerp bepalen, krijg je een heel afwisselend straatbeeld met een keur van architectuurvariaties. Bij de woning in Winterswijk zijn dat twee flauwe hoekpunten. De 'jazzgevel' staat in de lijn vanuit het ene hoekpunt. De achtergevel staat loodrecht op deze gevel en komt uit in het andere.'

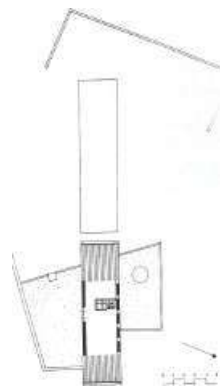
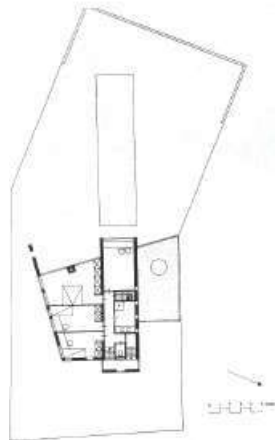
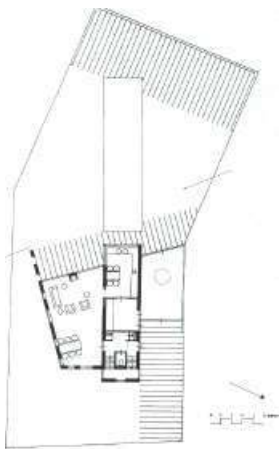
Niet alleen deze bas'isvorm be-

paalt de originaliteit van de woning te Winterswijk. Hij ordent woonfuncties en maakt deze zichtbaar in de architectuur. Zo zijn het trappenhuis, de keuken en de natte cellen ondergebracht in de zogenaamde 'verkeerszone', het hoge zwarte gedeelte. Woon- en slaapvertrekken zijn zuidwestelijk georiënteerd en bevinden zich achter de 'jazz'-gevel. De garage is gesitueerd aan de noordzijde. Deze drie functies kan men van buitenaf duidelijk herkennen door contrast in kleur, textuur, materiaalkeuze (respectievelijk baksteen, zwarte mangaansteen en oregon-pine) en uiterlijke vorm. Het contrast tussen de golvende en woestige gevel van rode baksteen en het

Kunstenaar

Metselaars als uitvoerende kunstenaars van de architect.

Herkenbaar

Bergingszone, verkeerszone en woon- en slaapzone zijn ondergebracht in drie herkenbare gedeelten.

metselwerk in zwarte mangaansteen is nog eens extra geaccentueerd door de horizontale lijnen in de mangaansteengevel. Dit lijnenpatroon wordt zichtbaar doordat de lintvoegen terugliggen en de stootvoegen in het gevelvlak zijn gehouden.

De buitenkamer

Erik Wamelink wenst zich nadrukkelijk te bemoeien met de inrichting van het terrein rondom de woning of in zijn eigen woorden de 'buitenkamer'. Muurvlakken, paaltjes of een gespannen staaldraad markeren erfgrenzen, betonnen zitmeubelen en watertapjten sieren het grondvlak. 'De inrichting van de buitenruimte ligt in het ver-

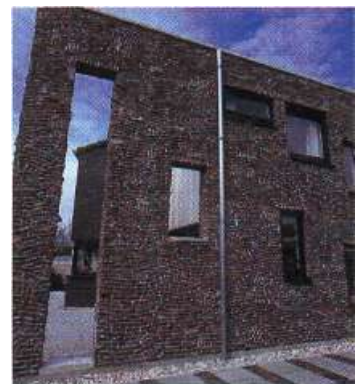
lengde van het ontwerp van de woning en behoort daarom bij het werk van de architect', vindt hij. Met dit statement trekt hij ten strijde tegen de Gamma-terreur die de Hollandse tuinen teistert.

Antwoord op markt vraag

De eigenzinnige visie en de daaruit voortvloeiende werkwijze en vormtaal van architect Erik Wamelink zijn een eigentijds antwoord op het verlangen van consumenten naar 'romantische' architectuur. De visie is geworteld in een architectuurhistorische traditie. Hij toont aan dat men niet noodzakelijkerwijs de woningbouwarchitectuur van de jaren dertig hoeft te kopiëren, die maar

al te vaak leidt tot een architectuur met een hoog kitsch-gehalte.

Wamelink is een architect, die het verdient een volledige wijk in te richten met volledige vrijheid inzake stedenbouwkundige opzet, inrichting van erf en openbare ruimte, straatmeubilair en -verlichting. Welke ontwikkelaar durft? •

Ruïne-karakter

Schijnbaar ongestructureerde verwerking van de ruige mondsteen accentueert het ruïne-karakter.